

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-23 ta' Novembru, 2004

Citazzjoni Numru. 2/1997/1

Avukat Dottor Austin Sammut

Versus

Frans Ghirxi bħala editur tal-ġurnal *L-orizzont*

Din il-kawża hija dwar libell famuż.

Iċ-ċitazzjoni tgħid illi fil-ħargiet tal-ġurnal *L-orizzont* ta' nhar l-Erbgħa 1 ta' Jannar 1997, fl-artikolu fuq l-ewwel faċċata bit-titolu "*Żball*" minn *Posta Limited* sewa *Lm1 miljun telf fl-1996*, u tal-Ħamis 2 ta' Jannar 1997 fl-artikolu *Kuntratt stramb ta' Posta Limited iwassal għal telf kbir*, ġew attribwiti lill-attur fatti determinati li huma foloz u malafamanti billi jesponuh għad-disprezz u r-redikolu tal-pubbliku u jagħmlu ħsara lill-integrità u lir-reputazzjoni tiegħu.

Il-konvenut huwa l-editur tal-ġurnal li fih ġew publikati l-artikoli.

Billi l-attur għandu jedd għad-danni taħt l-art. 28 tal-Liġi ta' l-Istampa [Kap. 248], fetaħ din il-kawża u qiegħed jitlob illi l-qorti:

1. tgħid illi l-pubblikazzjonijiet fuq imsemmija huma libellużi u jagħtuh malafama; u

2. tikkundanna lill-konvenut iħallsu somma li ma tkunx aktar minn ħamest elef lira (Lm5,000) bħala danni taħt l-art. 28 tal-kap. 248, flimkien ma' l-ispejjeż u l-imgħax.

Il-konvenut ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

1. dak li xxandar fil-ħarġiet tal-ġurnal imsemmija fiċ-ċitazzjoni huma fatti fis-sustanza veri, u fil-bqija kummenti li huma permessi f'soċjetà demokratika (*fair comment*); u

2. għalhekk ma hemmx danni li l-konvenut għandu jħallas lill-attur.

Il-fatti li wasslu għal dan il-każ ġraw hekk:

Meta l-operazzjonijiet tal-posta, li qabel kienu jitmexxew minn dipartiment tal-gvern, għaddew f'idejn soċjetà — *Posta Limited* — li twaqqfet għalhekk, l-attur Avukat Austin Sammut inħatar *chairman* tal-bord tad-diretturi.

Sa minn qabel ma twaqqfet *Posta Limited*, kien hemm ftehim dwar *bulk mailing* bejn id-Dipartiment tal-Posta u s-soċjetà *Euromail Limited*. Bis-saħħa ta' dan il-ftehim *Euromail Limited* kienet tħallas rati orħos talli tibgħat kwantità għolja ta' posta minn Malta għal barra, l-aktar għall-Ġermanja. Wara li twaqqfet *Posta Limited* dan il-ftehim kien formalizzat billi sar kuntratt b'kitba privata.

Ġara illi, waqt laqgħa tal-*Universal Postal Union* li kienet saret f'Seoul, fil-Korea t'Isfel, bejn it-22 t'Awissu u l-14 ta' Settembru 1994, sar ftehim bejn l-amministrazzjonijiet postali tal-pajjiżi, fosthom Malta, li bis-saħħa tiegħu dawk il-pajjiżi li kienu jirċievu l-*bulk mail* setgħu jgħollu t-tariffi tagħhom, magħrufa bħala *terminal dues*, li jitħallsu mingħand l-amministrazzjoni postali mnejn tkun intbagħtet il-*bulk mail*. F'din il-laqgħa tal-*Universal Postal Union* kienu ħadu sehem uffiċjali ta' *Posta Limited* u lejn tmiem il-laqgħa kien attenda wkoll l-attur, flimkien mal-ministru responsabbli.

Il-Ġermanja kienet fost il-pajjiżi li għollew it-*terminal dues* b'mod illi, b'seħħ mill-1 ta' Jannar 1996, *Posta Limited* kienet sejra jkollha tħallas ħafna iżjed għall-*bulk mail* li tibgħat lejn il-Ġermanja. *Posta Limited* kienet mgħarrfa b'dawn it-tariffi l-godda b'ittra ċirkolari li ntbagħtet fit-2 t'Ottubru 1995.

Minkejja dawn it-tariffi l-godda, meta fit-2 ta' Novembru 1995 — wara t-tħabbir tat-tariffi l-godda bl-ittra ċirkolari ta'

I-Universal Postal Union — sar il-kuntratt bejn *Posta Limited* u *Euromail Limited* dwar il-*bulk mailing* b'señh mill-1 ta' Jannar 1996, ir-rati li *Euromail Limited* intrabtet li tħallas lil *Posta Limited* mhux biss ma ždidux biex isiru bižżejjed biex ikopru dak li *Posta Limited* kellha tħallas bħala *terminal dues* fuq l-istess *bulk mail* għall-Ġermanja, iżda wkoll ir-rati kienu inqas minn dawk li *Euromail Limited* kienet tħallas fis-sena ta' qabel.

B'riżultat ta' hekk, billi *Posta Limited* kellha tagħmel tajjeb għad-differenza bejn ir-rata li tħallasha *Euromail Limited* u t-*terminal dues* li hi kellha tħallas lill-amministrazzjoni postali tal-Ġermanja, mhux biss ma għamlitx qligħ fuq il-kuntratt iżda wkoll għamlet telf ta' qrib miljun lira (Lm1,000,000).

Mix-xhieda ħareġ ukoll illi dan il-kuntratt bejn *Posta Limited* u *Euromail Limited* sar fuq inizjattiva tal-*management* ta' *Posta Limited*; la l-bord tad-diretturi u lanqas l-attur bħala *chairman* tal-bord ma kienu mgħarrfa bid-dettalji tal-kuntratt jew bin-negożjati; l-attur la ħa sehem fin-negożjati u lanqas kien hu li iffirma jew awtorizza l-kuntratt.

L-artikoli li dwarhom qiegħed jilmenta l-attur, iżda, igħidu illi l-attur ħa sehem attiv fin-negożjati. L-artikolu li deher fl-1 ta' Jannar 1997 igħid hekk:

I-orizzont għandu informazzjoni li minħabba t-tmexxija ħażina li kien hemm f'*Posta Ltd*, deċiżjoni mill-ogħla uffiċjali tal-kumpanija dawret f'telf inizjattiva li meta meħuda fis-snin ta' qabel kienet t'fisser profitti ta' eluf kbar ta' liri għad-Dipartiment tal-Posta.

Dan il-ġurnal huwa informat li primarjament responsabbli għal dan l-izball' huwa l-ex Chairman ta' *Posta Ltd*, l-Avukat Austin Sammut.

L-Avukat Sammut, ħabib ta' l-ex Ministru tal-Posta Dr Michael Frendo u kollega tiegħu fil-qasam tiegħu, kien ġie infurmat minn ħafna qabel bir-rati li *Posta Ltd* kienet obligata li tħallas għal pustaġġ bil-'bulk' minn pajjiżna.

... ..

Mhux magħruf jekk il-Ministru tal-Posta hux se jieħu passi legali kontra min kien responsabbli għal dan l-izball goff. Lanqas huwa magħruf min awtorizza lill-Avukat Austin Sammut biex jinnegożja f'isem *Posta Ltd* ma' kumpaniji oħrajn registrati f'Malta.

L-artikolu li deher l-għada, it-2 ta' Jannar 1997, ikompli jgħid hekk:

Involut f'dawn id-diskussjonijiet min-naħa ta' Posta Ltd kien hemm l-ex Chairman ta' Posta Ltd, Dr Austin Sammut.

Jingħad ukoll illi *Euromail Ltd* kienet kumpanija "fantażma" u li din is-soċjetà għamlet ħafna qligħ mit-telf ta' *Posta Limited*.

Safejn l-artikoli jgħidu li kien hemm tmexxija ħażina f'*Posta Limited* ma qalu xejn ħażin; dan kien *fair comment* meta tqis illi, għalkemm il-*Universal Postal Union* ħabbret b'ittra ċirkolari t-tariffi l-godda għat-*terminal dues*, *Posta Limited* xorta innegozjat ftehim bla ma qieset iż-żjieda fit-tariffi. Ġarax hekk għax iċ-ċirkolari ta' l-*Universal Postal Union* ma twasslitx mill-organizzazzjoni interna ta' *Posta Limited* għand min innegozja l-ftehim ma' *Euromail Limited*, jew għal xi raġuni oħra, ma jistax raġonevolment jingħad illi ma sarx żball goff li għalih għandu jwieġeb min kien imexxi lis-soċjetà.

Lanqas ma kienu jkunu barra minn posthom kumment jew opinjoni illi l-attur ukoll, bħala *chairman* tal-bord, kellu jwieġeb għal dak li ġara, u illi ma setax jeħles mir-responsabbiltà tiegħu billi jgħid illi ma kienx jaf x'kien qiegħed jigrri fis-soċjetà. Kien leċitu għall-konvenut illi ma jaqbilx ma' l-argument ta' l-attur illi, bħala *non-executive chairman*, ma jwegħibx għan-nuqqasijiet fit-tmexxija tas-soċjetà, u ma kienx jonqos il-konvenut li kieku qal illi, fil-fehma tiegħu, l-attur naqas fil-qadi tad-dmirijiet tiegħu bħala *chairman* tal-bord.

L-artikoli iżda ma jiqfux hemm għax igħidu aktar minn hekk: igħidu illi l-attur ħa sehem fin-negozjati, li, kif rajna, ma kienx il-każ. Barra minn hekk, billi jqiegħdu l-kelma "żball" fil-virgoletti, l-artikoli jagħmlu allegazzjoni sottili iżda li tolqtok mill-ewwel illi l-iżball ma kien żball xejn iżda riżultat ta' xi arrangament moħbi mas-soċjetà "fantażma" *Euromail Limited*. Din l-allegazzjoni wkoll, fiha nfisha, forsi ma kinitx tkun barra minn postha meta tqis iċ-ċirkostanzi tal-każ, iżda ma kinitx tixraq lill-attur ladarba dan ma kien jaf xejn dwar x'kien għaddej bejn il-*managers* tas-soċjetà tiegħu u *Euromail Limited*. L-artikoli iżda, billi jgħidu illi l-attur kien "primarjament responsabbli" għall-iżball għax kien hu li innegozja l-ftehim, qegħdin joħolqu

premissa biex min jaqra l-artikoli jasal biex jifhem illi l-attur b'għajnejh miftuħa għamel "żball" li, ikomplu jinsinwaw l-artikoli, forsi ma kien żball xejn iżda xi ħaġa maħsuba biex tħalli qligħ lil soċjetà fantażma. Din il-premissa hija fattwalment żbaljata, għax mill-provi ħareġ mhux biss illi l-attur ma ħax sehem fin-negozjati iżda wkoll illi ma kienx mgħarraf bid-dettalji tal-ftehim.

Il-qorti għalhekk hija tal-fehma illi l-artikoli tassew taw malafama lill-attur.

Ma huwiex kontestat illi l-konvenut kien l-EDITOR responsabbli meta dehru dawn l-artikoli fil-ġurnal.

Wara li qieset il-gravità ta' l-allegazzjoni kontra l-attur, u wkoll il-ħsara li din setgħet għamlet lill-fama tiegħu u l-ħsara li setgħet saritlu fil-qadi tal-professjoni tiegħu, il-qorti tillikwida d-danni li għalihom għandu jagħmel tajjeb il-konvenut fis-somma ta' ħames mitt lira (Lm500).

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqta' l-kawża billi, wara li tgħid illi bl-artikoli msemmija fiċ-ċitazzjoni l-konvenut ta malafama lill-attur, u tillikwida d-danni għall-malafama fis-somma ta' ħames mitt lira (Lm500), tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attur ħames mitt lira (Lm500) flimkien ma' l-ispejjeż kollha tal-kawża u l-imgħaxijiet legali b'señħ millum.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----